

Historia Państwowej Szkoły Muzycznej I stopnia im. Witolda Lutosławskiego w Jaśle 1970 – 2025

Wstęp do pierwszej kroniki szkolnej, sporządzony przez Stanisława Cichego, ówczesnego kierownika Wydziału Kultury Prezydium Powiatowej Rady Narodowej w Jaśle, zawiera szczegółowy opis działań, które przyczyniły się do powstania szkoły. Wydawać by się mogło, iż powołanie do życia placówki artystycznej, która będzie posiadać tak wielkie znaczenie dla lokalnej społeczności nie będzie trudnym zadaniem. Jednak zanim w dniu 1 września 1970 roku zabrzmiały pierwsze dźwięki w Państwowej Szkole Muzycznej I stopnia w Jaśle, wykonano szereg działań organizacyjnych i prawnych, które w ostateczności doprowadziły do długo oczekiwanego utworzenia szkoły muzycznej.

Początki szkoły

Inicjatywa powołania instytucji edukacyjnej, której celem byłoby kształcenie młodych muzyków zasilających szeregi Jasielskiej Orkiestry Symfonicznej, wypłynęła na początku 1969 roku od Towarzystwa Miłośników Muzyki i Folkloru w Jaśle, na czele z jej ówczesnym prezesem Ludwikiem Dzwonnikiem. Do pomysłu przyłączyli się: członek orkiestry Aleksander Rudnicki oraz jej dyrygent Franciszek Mucha. Dalsze kroki wymagały poparcia ówczesnych władz: Prezydium Miejskiej Rady Narodowej, Wydziału Kultury Prezydium Powiatowej Rady Narodowej w Jaśle oraz Wydziału Kultury Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej w Rzeszowie. Pomimo otrzymania zgody na utworzenie szkoły, przydzieleniu niezbędnej bazy lokalowej oraz uzyskaniu pomocy finansowej, szkoły nie utworzono. Zamiast autonomicznej placówki oświatowej, zaproponowano utworzenie filii Państwowej Szkoły Muzycznej w Krośnie. Jednak z przyczyn prawnych i organizacyjnych taka forma edukacji jasielskiej młodzieży nie doszła wówczas do skutku.

Ostatecznie we wrześniu 1969 roku, w wyniku porozumienia pomiędzy władzami jasielskimi i krośnieńskimi, przy poparciu władz wojewódzkich, w Jaśle naukę podjęło ponad 30 uczniów, którzy kształtowali swe talenty w dwóch oddziałach: dziecięcym oraz młodzieżowym. Jak relacjonuje w kronice szkolnej Stanisław Cichy, nie była to jednak rzeczywista filia szkoły krośnieńskiej, a jedynie sposób na ułatwienie pobierania nauki przez młodzież jasielską, bez dojeżdżania do Krosna. W tym celu udostępniono część sprzętu muzycznego z krośnieńskiej placówki. Resztę niezbędnego wyposażenia zakupiono z rezerwy budżetowej, przydzielonej przez Prezydium Miejskiej Rady Narodowej w Jaśle oraz Wydział Kultury Wojewódzkiej Rady Narodowej w Rzeszowie.

Pomimo trudności nie porzeczono na staraniach utworzenia niezależnej placówki. W konsekwencji tych działań, 21 lipca 1970 roku, zarządzeniem nr 79 Ministerstwa Kultury i Sztuki w Warszawie, z dniem 1 września 1970 roku powołano do życia Państwową Szkołę Muzyczną I stopnia w Jaśle. Funkcję dyrektora powierzono Władysławowi Świstakowi, absolwentowi Wydziału Kompozycji, Dyrygentury i Teorii Muzyki Państwowej Wyższej Szkoły Muzycznej w Krakowie. Pod opieką 13 osobowej kadry nauczycielskiej (w skład której wchodził również członek Jasielskiej Orkiestry Symfonicznej), rok szkolny 1970/1971 rozpoczęło 95 uczniów w klasach pierwszej i drugiej działu dziecięcego oraz młodzieżowego. Zajęcia edukacyjne odbywały się w pomieszczeniach Ogniska Muzycznego w Jasielskim Domu Kultury oraz w Szkole Podstawowej nr 2 w Jaśle.

Pierwsze lata działalności szkoły

Początkowy okres działalności szkoły to entuzjazm wynikający z możliwości kształcenia muzycznego młodych Jaślan, jednocześnie przemieszany z troską o brak odpowiedniej bazy lokalowej. Szkoła mieściła się w kilku punktach miasta Jasła, co nie sprzyjało ani integracji społeczności szkolnej ani rozwojowi placówki. Władysław Świstak zainicjował powołanie Komitetu Budowy Szkoły - powstał plan budowy oraz zaczęto gromadzić odpowiednie środki na Fundusz Budowy Szkoły. Kolejni dyrektorzy: Jan Włazelko (1975-1977), Zdzisław Sołtyszewski (1977-1981) oraz Jan Orłow (1981-1982) kontynuowali plan związany z budową samodzielnego budynku, jednak ostatecznie szkoła nie doczekała się nowej siedziby, a zajęcia nadal odbywały się w kilku miejscach miasta Jasła. Za kadencji Ryszarda Czerwonki (1982-1997), za porozumieniem dyrektora Wydziału Kultury Urzędu Wojewódzkiego w Krośnie oraz dyrektora Jasielskiego Przedsiębiorstwa Budowlanego, w roku 1983 szkoła przeniesiona została na ostatnie piętro internatu Zespołu Szkół Budowlanych w Jaśle. Choć nowe pomieszczenia nie spełniały do końca warunków wymaganych dla szkół artystycznych (zwłaszcza brak odpowiednich klasopracowni do zajęć teoretycznych), to jednak uczniowie nie musieli już się przemieszczać po wielu budynkach, co znacząco usprawniło proces edukacyjny. W tym okresie zakupiono wiele instrumentów, akcesoriów muzycznych oraz mebli szkolnych.

Zarówno przez pierwsze lata działalności, jak i podczas jej rozwoju, Państwowa Szkoła Muzyczna I stopnia w Jaśle realizowała nie tylko działania edukacyjne. Jej wyjątkowa rola w odradzającym się po zniszczeniach wojennych Jaśle przyczyniła się do wzrostu życia kulturalnego oraz koncertowego. Uczniowie i absolwenci szkoły zasilali miejscowe orkiestry dęte, symfoniczne oraz kameralne. Czynnie uczestniczyli w życiu artystycznym miasta i okolic, uświetniając uroczystości szkolne, państwowe oraz kościelne. Często wyjeżdżali na konkursy, festiwale i przesłuchania, niejednokrotnie zdobywając wysokie miejsca. Wśród wielu absolwentów szkoły, którzy zdecydowali się na dalszą edukację artystyczną są nauczyciele, wykładowcy akademicki, dyrygenci oraz muzycy zawodowych orkiestr i chórów, twórcy oraz wykonawcy szeroko pojętej kultury muzycznej.

W latach osiemdziesiątych i dziewięćdziesiątych w jasielskiej szkole muzycznej odbywały się cykliczne przesłuchania zespołów kameralnych szkół artystycznych województwa krosnieńskiego, przesłuchania klas trąbki i akordeonu, a także spotkania pianistyczne. Dużym echem odbił się fakt udziału szkoły w 1985 roku w wielkim wydarzeniu medialnym, jakim był telewizyjny turniej miast Jasło – Ława, śledzony nie tylko przez mieszkańców naszego regionu, ale za sprawą transmisji telewizyjnej, także przez mieszkańców całej Polski. Wśród uczestników prezentacji kulturalnych znaleźli się: kwintet akordeonowy z klasy Jana Orłowa oraz chór i orkiestra Państwowej Szkoły Muzycznej I stopnia w Jaśle, pod batutą Władysława Świstaka. Występy uczniów transmitowane w masowych środkach przekazu to także udział w 1987 roku w audycji telewizyjnej „Con affetto - to znaczy z uczuciem”, zrealizowanej przez TVP1. Przed kamerami wystąpił Big Band „Akord” pod dyktando Ryszarda Czerwonki, kwintet akordeonowy z klasy Jana Orłowa, Adrian Szweda oraz trio klarnetowe z klasy Jana Szmyda, a także Orkiestra Państwowej Szkoły Muzycznej w Jaśle, kierowana przez Władysława Świstaka.

Kolejne karty w historii szkoły (lata 1990-2020)

W 1990 roku, przy zaangażowaniu wielu osób, głównie członków NSZZ Solidarność działających przy jasielskiej szkole muzycznej, placówkę ulokowano w nowej siedzibie. Lokal został przydzielony szkole przez Naczelnika Miasta Jasła na czas nieokreślony. Był to budynek do tej pory użytkowany przez Polską Zjednoczoną Partię Robotniczą. Od tego momentu do dnia dzisiejszego szkoła nie zmieniła swojej lokalizacji. Mieści się w centrum miasta, przy ulicy Kołłątaja 12. Bliskość węzłów komunikacyjnych uczyniła Państwową Szkołę Muzyczną I stopnia w Jaśle bardziej dostępną nie tylko dla mieszkańców Jasła, ale także dla dzieci i młodzieży z okolicznych miejscowości.

W latach dziewięćdziesiątych, prócz podstawowych zadań statutowych, szkoła działała na wielu płaszczyznach. W okresie 1992-1994 była współorganizatorem Międzynarodowych Konferencji Muzycznych MRA, a od 1992 roku, wraz z Jasielskim Domem Kultury organizowała „Spotkania z Polską Muzyką Kameralną” pod patronatem Stefanii Woytowicz, w ramach których odbywał się „Ogólnopolski Konkurs Młodego Instrumentalisty” (realizowany do dnia dzisiejszego). W latach 1991-1997, wielu nauczycieli i absolwentów szkoły zaangażowanych było w działalność Jasielskiej Orkiestry Kameralnej „Sonore”, która funkcjonowała przy Jasielskim Domu Kultury. Orkiestra nie tylko regularnie koncertowała na scenie JDK, ale także aktywnie uświetniała różnego rodzaju uroczystości. Występowała w kraju i za granicą (ponad 100 koncertów), ponadto dokonała nagrań 30 utworów w Polskim Radiu Rzeszów. W 1995 roku, w 25. rocznicę istnienia jasielskiej szkoły muzycznej nadano jej patrona - wybitną postać świata kultury, Witolda Lutosławskiego.

W roku 1997 konkurs na stanowisko dyrektora szkoły wygrał Jan Rysz, który zarządzał placówką przez 20 lat. Szkoła nadal realizowała zadania placówki artystycznej i niejednokrotnie kreowała życie kulturalne miasta i regionu. Uczniowie uczestniczyli w wielu konkursach rangi regionalnej, wojewódzkiej, ogólnopolskiej oraz międzynarodowej, często zdobywając wysokie miejsca (szczegółowe informacje w zakładce „Laureaci konkursów” na stronie internetowej <https://www.gov.pl/web/psmjaslo>). Warto wspomnieć, iż w grudniu 2012 roku Rafał Pietrusza z klasy gitary Jarosława Stompla wystąpił w programie telewizyjnym „Mała Orkiestra”, zrealizowanym przez TVP1.

W tym okresie prężnie działały poszczególne sekcje muzyczne, które organizowały przesłuchania, warsztaty, konkursy, wyjazdy do filharmonii, itp. Kadre dydaktyczną powoli zasilali absolwenci jasielskiej szkoły, którzy wnosili do placówki artystycznej nowe pomysły, czerpiąc jednocześnie garściami z doświadczenia tych pedagogów, którzy pamiętali pierwsze lata działalności szkoły.

W szkole nadal działał chór prowadzony przez Agnieszkę Kudasik (2000-2008) oraz Monikę Twarduś (2008 - do chwili obecnej); orkiestra smyczkowa pod batutą Jana Szczeciny (1998-2001), Pawła Oszejcy (2003-2016), Mateusza Gałuszki (2016 - do chwili obecnej) oraz Młodzieżowa Orkiestra Dęta pod dyrekcją Tadeusza Wróbla, działająca nieprzerwalnie od 1994 roku (od 2019 roku prowadzona przez Piotra Dudę). W skład orkiestr i chóru wchodził również uczniowie Prywatnej Szkoły Muzycznej I stopnia oraz Prywatnej Szkoły Muzycznej II stopnia w Jaśle. Warto podkreślić, iż zarówno chór jak i orkiestry aktywnie uczestniczyły w życiu koncertowym szkoły i regionu, wielokrotnie uświetniały uroczystości religijne i państwowe. Brały również udział w wielu koncertach okolicznościowych oraz umuzykalniających dla szkół, a także projektach muzycznych. Jednym z nich był Jasielski Przegląd Twórczości Przemysława Gintrowskiego zatytułowany "Potęga dźwięku", w który zaangażowana była orkiestra smyczkowa Państwowej Szkoły Muzycznej I stopnia w Jaśle oraz Prywatnej Szkoły Muzycznej I stopnia i Prywatnej Szkoły Muzycznej II stopnia, pod dyrekcją Pawła Oszejcy. Na uwagę zasługuje także fakt, iż wysoki poziom Młodzieżowej Orkiestry Dętej doceniany był na wielu konkursach, festiwalach i przeglądach, gdzie zdobywała najwyższe lokaty, m.in: I miejsce w VII Wojewódzkim Przeglądzie Orkiestr Dętych (Krosno, 1998 rok), I miejsce w I Podkarpackim Festiwalu Instrumentów Dętych Błaszanych (Mielec, 2002 rok) oraz III miejsce w Międzynarodowym Festiwalu Instrumentów Dętych Błaszanych (Mielec, 2005 rok). Młodzieżowa Orkiestra Dęta angażowała się również w projekty innych instytucji kulturalnych i oświatowych, czego przykładem może być m.in. cykliczny udział w „Majowej Nocy”, organizowanej przez Jasielski Dom Kultury.

W latach 2010-2015 szkoła przechodziła remont, podczas którego m.in. zaadaptowane zostało poddasze budynku głównego przy ul. Kołłątaja 12. Na nowopowstałym trzecim piętrze przygotowano sale dydaktyczne, a na parterze, tuż przy wejściu głównym, utworzono dodatkowe pomieszczenie, pełniące od tej pory funkcję niezależnej szatni.

1 września 2017 roku opiekę nad szkołą przejęła Renata Osikowicz-Wyroba, która wygrała konkurs na stanowisko dyrektora jasielskiej placówki artystycznej (funkcję tę pełni do dnia dzisiejszego). Od samego początku praca i zaangażowanie nowej dyirekcji w życie społeczności szkolnej toczyło się na wielu płaszczyznach, zarówno edukacyjnej, koncertowej, jak i remontowo-budowlanej. Budynek Państwowej Szkoły Muzycznej I stopnia im. W. Lutosławskiego w Jasle został objęty projektem pn. „Kompleksowa modernizacja energetyczna wybranych państwowych placówek szkolnictwa artystycznego w Polsce”, finansowanego ze środków Unii Europejskiej (Funduszu Spójności) w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020 oraz środków MKiDN – budżetu państwa. Utrudnienia związane z pracami wewnątrz i na zewnątrz budynku nie przeszkadzały w realizacji procesu dydaktycznego. Szkoła nadal mogła współuczestniczyć w życiu kulturalnym Jasła i regionu, wspierając wiele wartościowych wydarzeń.

Historia z lat 2021-2025

W latach 2020-2021, w trakcie trwania pandemii Covid-19, szkoła dostosowała działalność edukacyjną do obowiązujących obostrzeń sanitarnych. W okresie zdalnej edukacji, dzięki zaangażowaniu całej społeczności szkolnej, nasza placówka mogła nadal przeprowadzać proces dydaktyczny. W tak niespodziewanych i niesprzyjających okolicznościach można było zauważyć, w jakich specyficznych realiach funkcjonują szkoły artystyczne i jak ważna jest więź oraz bezpośredni kontakt pomiędzy uczniem i nauczycielem. Warto podkreślić, iż w tym trudnym czasie szkoła obchodziła jubileusz 50-lecia, który z oczywistych powodów został przełożony z roku 2020 na 2021. Po ponad rocznym okresie zdalnej edukacji, podczas uroczystego koncertu, który odbył się w dniu 10 czerwca 2021 w sali widowiskowej JDK, w części artystycznej zaprezentowali się soliści, szkolne zespoły instrumentalne, chór, orkiestra smyczkowa oraz Młodzieżowa Orkiestra Dęta. Wysoki poziom artystycznych prezentacji wszystkich wykonawców był odzwierciedleniem pracy i zaangażowania uczniów, nauczycieli i rodziców w tym trudnym czasie zdalnej edukacji.

Początek 2022 roku przyniósł kolejne nieoczekiwane wydarzenia. Uczniowie i nauczyciele naszej szkoły, wykorzystując swoje talenty muzyczne, chcąc okazać solidarność z Ukrainą, wykonali i nagrali ukraińską piosenkę ludową "Cwite teren". Ten spontaniczny gest nie był jedynym, gdyż nasza szkoła wielokrotnie włączała się w późniejsze akcje wsparcia dla Ukrainy.

W okresie ostatnich pięciu lat szkoła nie tylko zmieniała wygląd zewnętrzny i wewnętrzny, ale także w 2022 roku zaktualizowała swoje logo. We wrześniu 2022 roku w szkole zmieniono strukturę organizacyjną poszczególnych sekcji. Z dotychczasowych czterech sekcji utworzono dwie: sekcję instrumentalną (instrumenty smyczkowe i gitara, instrumenty dęte i akordeon), a jej prowadzenie powierzono Jarosławowi Stomplowi oraz sekcję instrumentalno - teoretyczną (fortepian, przedmioty teoretyczne, orkiestra i chór), której kierownikiem został Marek Rolek.

Po zakończeniu pandemii Covid-19 i związanych z nią obostrzeń sanitarnych, szkoła z jeszcze większą mocą powróciła do swej pełnej aktywności edukacyjnej i koncertowej. Ponownie aula PSM wypełniała się słuchaczami, którzy mogli oklaskiwać występy uczniów podczas klasowych popisów, koncertów okolicznościowych oraz konkursów szkolnych i ogólnopolskich (OKMI).

Z nowych inicjatyw edukacyjno-artystycznych na wyróżnienie zasługują szkolne dni instrumentów, które od 2022 roku obchodzone są systematycznie w każdym semestrze. Dotychczas muzycznie świętowano dzień saksofonu, skrzypiec, fortepianu, wiolonczeli, akordeonu, trąbki i perkusji (klasa perkusji utworzona została we wrześniu 2024 roku). W organizację tychże dni angażuje się cała społeczność szkolna, hołdując zasadzie: najlepsza edukacja przez zabawę. Oprócz dni instrumentów, w roku 2023, w 110 rocznicę urodzin Witolda Lutosławskiego, społeczność szkolna miała okazję zapoznać się życiem i twórczością swego patrona. W tym czasie szkoła, przy współpracy z Fundacją Latawiec, włączyła się także w ogólnopolskie obchody Światowego Dnia

Świadomości Autyzmu, poprzez wykonania utworów wokalnie-instrumentalnych, które zostały zaprezentowane przez solistów i zespoły szkolne.

Wraz z ponownym otwarciem instytucji kultury w dużych ośrodkach, niezwłocznie przywrócono organizację wyjazdów do Filharmonii Podkarpackiej, Narodowej Orkiestry Symfonicznej Polskiego Radia w Katowicach oraz Opery Krakowskiej. Przy okazji tych wyjazdów organizowano dla uczniów lekcje muzealne (Muzeum Archeologiczne w Krakowie, Muzeum Narodowe w Krakowie, Muzeum Śląskie w Katowicach). Szkoła starała się także odpowiadać na propozycje uczniów, i z pomocą Samorządu Szkolnego, organizowała dni pizamy, dni pluszowego misia, itp.

W szkole cyklicznie organizowano warsztaty, na które zapraszano uznanych pedagogów. Dzięki takim spotkaniom uczniowie mogli doskonalić umiejętności, które nabyli podczas lekcji gry na instrumencie. Wymiernym efektem pracy uczniów i nauczycieli naszej szkoły (przy wsparciu rodziców) było uczestnictwo w konkursach i przeglądach, które niejednokrotnie przyniosły naszym reprezentantom laury o zasięgu regionalnym, wojewódzkim, ogólnopolskim, a nawet międzynarodowym.

Ważnym aspektem muzycznej aktywności z lat 2021-2025 była również kulturotwórcza rola naszej szkoły w środowisku lokalnym. Systematycznie zapraszaliśmy do naszej szkoły najmłodszych melomanów (wychowanków jasielskich przedszkoli oraz najmłodszych klas szkół podstawowych), dla których odbywały się koncerty w formie audycji edukacyjnych. Nasza oferta skierowana była również do szkół z powiatu jasielskiego w formie wyjazdowych koncertów, w których młodzi słuchacze mogli w przystępny sposób zapoznać się instrumentami muzycznymi, epokami, kompozytorami i ich dziełami. Szkoła aktywnie włączała się w życie muzyczne Jasła i regionu. Przykładem może być tutaj współpraca z Muzeum Regionalnym w Jaśle, w postaci koncertów w ramach Majowej Nocy Muzeów. Ważnym elementem działalności kulturotwórczej był aktywny wkład szkoły w kolejne edycje Festiwalu „Musica Classica”, w którym szkoła była nie tylko współorganizatorem. Uczniowie i pedagodzy czynnie brali udział w koncertach, będąc członkami orkiestr festiwalowych oraz prezentując się w repertuarze solowym i kameralnym.

We współpracy z Jasielskim Domem Kultury oraz Prywatną Szkołą Muzyczną I stopnia i Prywatną Szkołą Muzyczną II stopnia w Jaśle współorganizowaliśmy duże projekty muzyczne, w których udział brała cała społeczność szkolna (także absolwenci naszej szkoły). Koncerty Świąteczno-Noworoczne, Koncerty z okazji Narodowego Święta Niepodległości czy Koncerty dla Mam przyciągały słuchaczy w każdym wieku, którzy wypełniali po brzegi salę widowiskową JDK. W te wyjątkowe koncerty zaangażowane były przede wszystkim duże zespoły działające przy naszej szkole: chór szkolny, orkiestra smyczkowa oraz Młodzieżowa Orkiestra Dęta. O szczegółach tych wydarzeń można przeczytać na stronie internetowej PSM I st. w Jaśle oraz mediach społecznościowych.

Szkoła dzisiaj

Czy pomimo 55 lat działalności szkoły, której obecność wielokrotnie wplatała się w życie kulturalne miasta Jasła, placówka ta nadal może mieć znaczenie dla jej mieszkańców? Czy możemy mieć nadzieję, że pomimo zmiennych, czasem nieprzewidywalnych losów tego świata, przyspieszenia cywilizacyjnego oraz dominacji w mediach muzyki popularnej, klasyczne wzorce czy też wysublimowane gusta są jeszcze komuś potrzebne? Niech odpowiedzią na te pytania będzie bieżąca działalność szkoły, która prócz elementarnych działań dydaktycznych i opiekuńczych, realizowana jest w wielu ważnych zakresach:

-działalność koncertowa i kulturotwórcza: koncerty okolicznościowe z okazji Dnia Edukacji Narodowej, Święta Niepodległości, koncerty kolęd, koncerty świąteczno-noworoczne, z okazji Dnia Kobiet, Dnia Matki, Dnia Babci i Dziadka, w rocznicę uchwalenia Konstytucji 3 Maja, z okazji obchodów związanych z działalnością wielkich kompozytorów, itp;

-organizacja lub współorganizacja wartościowych wydarzeń artystycznych: Ogólnopolski Konkurs Młodego Instrumentalisty im. Stefanii Woytowicz, Festiwal Muzyczny „Musica Classica”, Regionalne Przesłuchania CEA Klas Instrumentów Dętych Szkół Muzycznych I stopnia, itp;

-działalność edukacyjna i popularyzująca kulturę muzyczną: cykliczne audycje umuzykalniające dla przedszkoli i szkół oświatowych (realizowane w auli PSM lub podczas koncertów wyjazdowych), bajki muzyczne dla najmłodszych wystawiane w Jasielskim Domu Kultury, dni otwarte szkoły, cykle edukacyjne (np. „Instrumenty, które warto znać” – poświęcony twórczości ludowej), spotkania i warsztaty z uznanymi autorytetami, twórcami, pedagogami oraz profesorami wyższych uczelni muzycznych, koncerty wewnątrzszkolne, szkolne dni instrumentów, dzień patrona szkoły, itp;

-aktywna współpraca z instytucjami samorządowymi, kulturalnymi oraz edukacyjnymi: Urząd Miasta Jasła, Gmina Jasło, Muzeum Regionalne w Jasle, Jasielski Dom Kultury, Jasielskie Stowarzyszenie Uniwersytetu Trzeciego Wieku, przedszkola, szkoły oświatowe, itp;

-udział w akcjach społecznych i charytatywnych: „Aniołkowe Granie” na rzecz wychowanków Domu Dziecka w Kołaczycach, „Cała Polska czyta Dzieciom”, „Światowy Dzień Świadomości Autyzmu”, itp;

-wyjazdy do ośrodków muzycznych: NOSPR w Katowicach, Filharmonia Podkarpacka, Centrum Muzyki Krzysztofa Pendereckiego w Lusławicach, Opera Krakowska, Muzeum Narodowe w Krakowie, Muzeum Archeologiczne w Krakowie, Muzeum Śląskie w Katowicach, itp;

-organizacja imprez i zabaw integrujących dla uczniów szkoły: zabawy andrzejkowe, zabawy karnawałowe, wizyty Św. Mikołaja, dzień piżamy, dzień pluszowego misia, itp.

Prócz typowo edukacyjnych działań, szkoła podejmuje wiele inicjatyw, które mają na celu usprawnienie nauki, a także podniesienie jakości pracy. Jednym z ważniejszych było ukończenie termomodernizacji. W jej efekcie placówka stała się nie tylko nowocześniejsza, ale także bardziej przyjazna środowisku naturalnemu, i co najważniejsze - bezpieczniejsza dla uczniów i pracowników. Szkoła na bieżąco wzbogaca zasoby biblioteczne, wyposaża klasopracownie w nowe instrumenty, meble i nowoczesny sprzęt edukacyjny. Prócz instrumentów dętych i strunowych, uczniowie mają także możliwość wypożyczania do domu pianin, co jest dużym ułatwieniem w procesie edukacji.

Odpowiadając na potrzeby zmian cywilizacyjnych, szkoła kładzie także nacisk na sferę opiekuńczą i wychowawczą. Jednym z ważnych działań w tym zakresie jest zapewnienie dzieciom alternatywy dla korzystania z urządzeń elektronicznych – na parterze szkoły i poszczególnych piętrach umieszczone zostały tablice do rysowania, gry planszowe, kolorowanki oraz książki dostosowane do wieku uczniów. W ogólnodostępnej mini biblioteczce, umieszczonej na parterze szkoły, znajdują się także książki i czasopisma, z których mogą korzystać rodzice oczekujący na swoje dzieci. Także dzięki montażowi monitoringu wizyjnego i systemu kontroli dostępu podniesiono poziom bezpieczeństwa w szkole.

Sukcesy uczniów, wybitni absolwenci

Opisane powyżej działania edukacyjne, wychowawcze i kulturotwórcze, zarówno te sprzed półwiecza, jak i z ostatnich lat działalności szkoły, wielokrotnie przyczyniały się do uzyskania pozytywnych efektów kształcenia. Trudno na łamach tej krótkiej publikacji pisać o wszystkich uczniach, którzy z sukcesami reprezentowali szkołę na konkursach, festiwalach czy przesłuchaniach, zarówno rangi regionalnej, ogólnopolskiej jak i międzynarodowej. Aby nie pominąć nikogo, odsyłamy do zakładki „Laureaci Konkursów”, która znajduje się na stronie internetowej szkoły, pod adresem <https://www.gov.pl/web/psmjaslo>.

Warto jednak przy okazji jubileuszu wskazać imiennie tych, którzy będąc absolwentami Państwowej Szkoły Muzycznej I stopnia im. Witolda Lutosławskiego w Jaśle, rozsławiają jej dobre imię pracując jako muzycy instrumentalści, dyrygenci, kompozytorzy, nauczyciele, aktorzy czy też działacze świata kultury (w kolejności alfabetycznej, w oparciu o informacje uzyskane w rozmowach z nauczycielami oraz dyrektorami szkoły):

Babiarz Michał – pianista
Baciak Adam - koncertujący tubista
Baciak (Skowrońska) Joanna - pianistka, nauczycielka
Baciak Jan - organista, klawesynista, nauczyciel
Baran Marta - wiolonczelistka, nauczycielka
Bartoś (Narloch) Agata - saksofonistka, nauczycielka
Berkowicz Aleksander – kontrabasista, muzyk Filharmonii Podkarpackiej
Berkowicz Filip - muzykolog, organizator życia muzycznego
Błażowska (Szpak) Jadwiga - pianistka, nauczycielka
Boduch Agnieszka - wiolonczelistka, nauczycielka
Boduch Dorota - skrzypaczka, nauczycielka
Bosak-Skrzyszowska Małgorzata - teoretyk muzyki, nauczycielka
Bukowiec (Konopacka) Elżbieta - skrzypaczka, nauczycielka
Budziak Janusz - akordeonista, nauczyciel
Cieślik Aleksandra – wiolonczelistka, czynny muzyk propagujący kulturę ludową
Czarny Aleksandra - skrzypaczka, wokalistka
Czarny Piotr - akordeonista, muzyk instrumentalista
Delimat Wiesław - organista, dyrygent, pracownik naukowy
Dziadosz Jarosław - skrzypek, nauczyciel
Duda Piotr - nauczyciel, dyrygent
Faryj Adrian - saksofonista jazzowy
Fudźak Jarosław - akordeonista, nauczyciel
Gałuszka Marcelina - skrzypaczka, nauczycielka
Gałuszka Mateusz - koncertujący organista, dyrygent, nauczyciel
Gajdzica Agnieszka - skrzypaczka
Gierlicka Elżbieta - pianistka, nauczycielka
Gomółka Józef - klawecista, dyrygent orkiestry dętej
Gomółka Rafał – klawecista, nauczyciel
Gorajska Anna - aktorka teatralna
Gorajska Agnieszka - koncertująca flecistka, nauczycielka
Grzesik Jerzy - saksofonista jazzowy
Grzyb Ewa - pianistka, nauczycielka
Jaskółka Bogusław - klawecista, nauczyciel
Jaworski Piotr - pianista, dyrygent
Juszczak Ewa - koncertująca skrzypaczka
Juryś Paweł - koncertujący trębacz
Karski Dominik - kompozytor
Kędzior Adam - koncertujący skrzypek
Kita Piotr - saksofonista, nauczyciel
Kluska Tomasz - pianista jazzowy
Krupa Marcin - akordeonista, perkusista, nauczyciel
Łacki Grzegorz - pianista, nauczyciel
Łacki Jerzy - pianista, nauczyciel
Madej Edward - saksofonista, nauczyciel
Madej Filip – puzonista, nauczyciel
Madej Monika - pianistka, nauczycielka

Menet (Haluch) Wioletta – waltornistka orkiestry wojskowej w Toruniu, nauczycielka
 Mijał Mateusz – trębacz, wokalista, muzyka rozrywkowa
 Mocek Anna – skrzypaczka
 Motkowicz Łukasz - baryton, wokalista operowy
 Mrocza Jadwiga - koncertująca gitarzystka, kameralistka
 Musiał Mieczysław - koncertujący puzonista
 Nowicki Wojciech - organista, aranżer
 Osikowicz-Wyroba Renata - rytmiczka, nauczycielka
 Orłow Tomasz - organista, improwizator, pracownik naukowy
 Paluch Wioletta - koncertująca waltornistka
 Pietrusza Paulina – gitarzystka, nauczycielka
 Pietruszka Joanna - skrzypaczka, wokalistka, nauczycielka
 Pietruszka Paweł - klarnecista, nauczyciel
 Piękoś (Bilewicz) Aleksandra - flecistka, nauczycielka
 Pikusa Rafał - saksofonista, muzyk w Orkiestrze Reprezentacyjnej Wojska Polskiego
 Pisarek Robert - trębacz, nauczyciel
 Pisz Jarosław - koncertujący puzonista
 Rapala Mateusz - gitarzysta, nauczyciel
 Rolek Marek - muzykolog, nauczyciel
 Rolek Wojciech - tubista, instrumentalista orkiestrowy, wykładowca, nauczyciel
 Rozmunt Adam - klarnecista, nauczyciel
 Senczak Bartosz - koncertujący skrzypek, muzyk instrumentalista
 Serwa Iwona – skrzypaczka, muzykoterapeutka
 Serwa Weronika skrzypaczka, muzykoterapeutka
 Sokołowska Magdalena - dyrygentka orkiestr szkolnych, nauczycielka
 Sporniak Ewa - gitarzystka
 Szańca Łukasz - gitarzysta, trębacz i aranżer
 Szpak (Płaziak) Elwira - pianistka, nauczycielka
 Stompel (Pietruszka) Irena - organistka, nauczycielka
 Stopa Grzegorz - koncertujący akordeonista, wykładowca akademicki
 Świstak-Czechowska Małgorzata - wiolonczelistka, nauczycielka
 Tocka Aleksandra – saksofonistka, wokalistka jazzowa
 Trybus Jolanta - pianistka, nauczycielka
 Trzaskoś (Żrebiec) Dorota - teoretyk muzyki, nauczycielka
 Twarduś (Szczepanik) Monika - dyrygentka, nauczycielka
 Urbanek Paulina - gitarzystka, nauczycielka
 Walczyk Zuzanna – gitarzystka, pracownik NOSPR
 Wierzgacz Janusz - pianista, dyrygent, kompozytor
 Wesołowski Michał - koncertujący trębacz
 Woźniak Tomasz - koncertujący trębacz
 Wójcikiewicz Grzegorz - klarnecista, nauczyciel
 Wójcikiewicz Marcin - koncertujący sakshornista
 Wojtunik Grzegorz – klarnecista, muzyk w orkiestrze wojskowej
 Woźniak Piotr – trębacz, nauczyciel
 Woźniak Szczepan – trębacz, nauczyciel
 Wróbel Seweryn - koncertujący trębacz
 Wygonik Artur - skrzypek, nauczyciel
 Żydek Mateusz – trębacz, nauczyciel
 Żydek (Dacył) Paulina - teoria, edukacja muzyczna, nauczycielka
 Żydek Teresa – flecistka, nauczycielka

Absolwenci szkoły w trakcie realizacji wyższych studiów muzycznych:

Biały Szymon – tubista
Cieślicka Anna - skrzypaczka
Lepak Łukasz – organista
Ochwat Maciej - akordeonista
Pikusa Marek – puzonista, muzyk Orkiestry Wojskowej w Radomiu
Putlak Paweł – akordeonista
Smyka Gabriela – altowiolistka
Sokołowski Bartosz - tubista
Sokołowski Łukasz – gitarzysta, nauczyciel
Świątkowska Beata - wiolonczelistka

Kadra kierownicza 1970 – 2025

Na przestrzeni 50 lat działalności szkoły, funkcję dyrektora placówki pełniło siedmiu nauczycieli (w kolejności chronologicznej):

Władysław Świstak	01.09.1970 - 31.07.1975
Jan Wlazelko	01.08.1975 - 31.08. 1977
Zdzisław Sołtyszewski	01.09.1977 - 31.08.1981
Jan Orłow	01.09.1981 - 31.08.1982
Ryszard Czerwonka	01.09.1982 - 31.08.1997
Jan Rysz	01.09.1997 - 31.08.2017
Renata Osikowicz-Wyroba	01.09.2017 - do chwili obecnej

Dodać należy, iż w krótkich okresach czasu, w szkole utworzono funkcję wicedyrektorów. Pełnili ją: Ryszard Czerwonka (1980-1982) oraz Jadwiga Błażowska (1990-1992).

Wśród wyżej wymienionych, na szczególne wyróżnienie zasługuje Władysław Świstak, pierwszy dyrektor Państwowej Szkoły Muzycznej I stopnia w Jasle. Już od najmłodszych lat włączał się w życie kulturalne podnoszonego z gruzów wojennych rodzinnego miasta. Po maturze wyjechał do Krakowa i zaczął pobierać naukę w Państwowej Średniej Szkole Muzycznej, a następnie w Państwowej Wyższej Szkole Muzycznej w Krakowie na Wydziale Kompozycji, Dyrygentury i Teorii Muzyki, w klasie Artura Maławskiego. Zanim powrócił do Jasła, jego aktywność artystyczna i edukacyjna na rzecz rozwoju miasta Krakowa doceniona została m.in. nadaniem Złotej Odznaki Miasta Krakowa.

Praca u podstaw w nowopowstałej Państwowej Szkole Muzycznej I stopnia w Jasle była wielkim wyzwaniem, ale także wyróżnieniem. Władysław Świstak prócz pełnienia obowiązków dyrektora, prowadził chór i orkiestrę szkolną, przygotowywał własne kompozycje, a także na zlecenie Ministerstwa Kultury i Sztuki opracował projekt programu nauczania szkół muzycznych w zakresie prowadzenia zespołów chóralnych. Jego inicjatywy muzyczne sięgały także poza teren szkoły. Był czynnym organistą, dyrygentem jasielskich chórów (chór męski „Echo”, chór mieszany „Antonianum”) oraz orkiestr (Jasielska Orkiestra Symfoniczna, Młodzieżowa Orkiestra Symfoniczna). Za swoją pracę otrzymał m.in. Złoty Krzyż Zasługi, Odznakę Zasłużonego Działacza Kultury, odznaczenie papieskie „Pro Ecclesia et Pontifice” oraz tytuł Honorowego Obywatela Miasta Jasła. Największa nagroda, która nie została zmaterializowana w postaci odznak czy nagród, to rzesze wychowanków, którzy do dnia dzisiejszego wspominają postać oddanego muzyce, aktywnego animatora kultury oraz wiernego swym ideałom człowieka o otwartym i wrażliwym sercu.

Do sierpnia 2022 praca dyrektorów wspomagana była przez kierowników czterech poszczególnych sekcji (instrumentów klawiszowych, smyczkowych i szarpanych, dętych oraz przedmiotów ogólnomuzycznych). Ich zadaniem było opracowanie planów pracy poszczególnych sekcji na rok szkolny, kierowanie sekcjami, organizowanie i przeprowadzanie zebrań z nauczycielami, organizowanie konkursów, przesłuchań, egzaminów, wyjazdów do filharmonii, sporządzanie semestralnych i rocznych sprawozdań, itp.

Funkcję kierowników sprawowali:

- **sekcja instrumentów klawiszowych:** Mirosława Lisowska (1982-1993) Jan Orłow (1993-2000), Jadwiga Błażowska (2000-2022);
- **sekcja instrumentów smyczkowych i szarpanych:** Kazimierz Wojdyła (1982-1994), Jan Szczecina (1996-1997), Jan Rysz (1997-2003) Jarosław Stompel (2003-2022);
- **sekcja instrumentów dętych:** Marek Drwał (1983-1984, 1997-1998), Jan Szmyd (1984-1992), Jan Rysz (pełnił obowiązki 1997-2003) Tadeusz Wróbel (2002-2008), Ireneusz Fatyga (2008-2022);
- **sekcja przedmiotów ogólnomuzycznych:** Władysław Świstak (1982-1988), Grażyna Bryg (1988-1992), Kazimierz Wojdyła (1993-1994), Małgorzata Bosak-Skrzyszowska (1996-2017), Agnieszka Kudasik (2017-2022).

Od września 2022 roku utworzono w szkole dwie sekcje, nad którą opiekę sprawują kierownicy:

- **sekcja instrumentalna:** instrumenty smyczkowe i gitara, instrumenty dęte i akordeon, perkusja: Jarosław Stompel (2022 – do chwili obecnej);
- **sekcja instrumentalno - teoretyczna** (fortepian, przedmioty teoretyczne, orkiestra i chór): Marek Rolek (2022 – do chwili obecnej).

Kadra dydaktyczna 1970 – 2025

Nauczyciele szkoły muzycznej mają do wykonania wyjątkowe zadanie. Ich rola w rozwoju młodego człowieka nie ogranicza się wyłącznie do przekazywania wiedzy. Relacja „mistrz-uczeń”, tak charakterystyczna dla szkół artystycznych, polega nade wszystko na wydobywaniu i kształtowaniu wrażliwości muzycznej przyszłych artystów.

Od początku działalności szkoły posadę nauczycieli instrumentów głównych, instrumentów dodatkowych, orkiestr, chórów oraz przedmiotów ogólnomuzycznych pełnili (w kolejności alfabetycznej):

Bałon Barbara	wiolonczela	1998-2002, 2006-2019
Bartoś Agata	saksofon	2019-do chwili obecnej
Błażowska Jadwiga	fortepian	1985-do chwili obecnej
Baciak Joanna	fortepian	2011-2012
Borowiec-Wyrazik Klaudia	wiolonczela	2023-2024
Bosak-Skrzyszowska Małgorzata	skrzypce, przedm. og.-muz.	1985-do chwili obecnej
Bukowiec Elżbieta	skrzypce	1991-1994, 1998-do chwili ob.
Bryg Grażyna	przedm.og.-muz; zesp. muz. dawnej	1977-1999
Cisoń Anna	chór	2010-2011
Czerwotka Ryszard	fortepian, przedm.og.-muz.	1978-2006
Delimata Zenon	saksofon, klarnet	1983-do chwili obecnej
Drwał Marek	flet, fagot, zesp. muz. dawnej	1973-1998
Duda Piotr	fortepian, orkiestra dęta	2017-do chwili obecnej
Dudek Michał	perkusja	2024-do chwili obecnej
Du vall Michał	fortepian	1972-1975

Fatyg Ireneusz	trąbka, waltornia	1979-do chwili obecnej
Frątczak Bogusław	fortepian dodatkowy	1976-1978
Gajdzica Maria	fortepian	1971- 2011
Gałużka Zofia	fortepian	1974-1975
Gałużka Mateusz	przedmioty og.-muz.	2016-do chwili obecnej
Gęstwa Zdzisław	wiolonczela	1972-2006
Gryboś Albin	trąbka	1975-1981
Gieysztor Anna	fortepian	1988-1989
Gieysztor Jeremi	przedmioty og.-muz.	1988-1989
Gierlicka Elżbieta	akompaniator	1997-1998
Grzebień Ewa	chór	2003-2004
Inglot Maciej	akordeon	2002 -2003
Jucha Janina	skrzypce	1975-1993
Kembłowska Elżbieta	fortepian	1978-1979
Krzok Dariusz	flet	2007-2014
Kucharzyk Maria	fortepian, przedm. og.-muz.	1970-1988
Kudasik Agnieszka	przedmioty og.-muz., chór	1999-do chwili obecnej
Kuschel Edyta	fortepian	2012-do chwili obecnej
Kuźniar Małgorzata	fortepian	1978-1979
Kwilosz Czesław	akordeon	1981-1985
Lisowska Mirosława	fortepian	1970-2000
Lechwar-Nowak Eliza	wiolonczela	2020-do chwili obecnej
Lorenc Anna	flet	2014-do chwili obecnej
Madera Iwona	fortepian	2022-do chwili obecnej
Mastej Ewa	fortepian, przedm. og.-muz.	1970-1982
Małecki Józef	wiolonczela	2009-2010, 2014-2015
Moskal Sebastian	gitara	2024-do chwili obecnej
Nalepka Zbigniew	skrzypce	1976-1992
Nyklewicz Maciej	skrzypce	2023-do chwili obecnej
Niemiec Cecylia	flet	1999-2000
Orlow Jan	akordeon	1970-2011
Osikowicz-Wyroba Renata	przedmioty og.-muz.	1996-do chwili obecnej
Oszajca Paweł	kontrabas, orkiestra smyczkowa	2003-do chwili obecnej
Paluch Piotr	puzon	2019-2020
Pelczar Dorota	skrzypce	2004-2009
Pelczar Wojciech	wiolonczela	2005-2011
Pietrzyński Zdzisław	akordeon, trąbka	1970-1980
Piękoś Aleksandra	flet	2000-2022
Pudło Danuta	wiolonczela	1973-1975
Pyrz-Prucnal Aleksandra	flet	2013-2014
Rolek Marek	przedmioty og.-muz.	2017-do chwili obecnej
Rysz Jan	skrzypce	1996-2023
Skibicka Dorota	fortepian	1997-1998
Skowroński Paweł	fortepian	2023-do chwili obecnej
Skowrońska Joanna	fortepian	2023-do chwili obecnej
Sołtyzewski Zdzisław	przedmioty og.-muz.	1978-1981
Stawarz Bronisław	skrzypce	1973-1979
Stojak Małgorzata	fortepian	1971-1972
Stompel Irena	fortepian	1982-2024
Stompel Jarosław	gitara	1984-do chwili obecnej
Sytnik Katarzyna	skrzypce	2009-2017
Szczecina Jan	skrzypce, ork. smyczkowa	1978-2001

Szczurek Krystyna	skrzypce	1971-1998
Szmyd Jan	klarnet, saksofon	1972-2023
Szpak Elwira	fortepian, przedm. og.-muz.	1982-do chwili obecnej
Śmigaj Hanna	fortepian	1982-do chwili obecnej
Świstak-Czachowska Małgorzata	wiolonczela	1991-2005
Świstak Władysław	przedm. og.-muz., chór, ork. smy.	1970-2000
Telewiak Antoni	akompaniator, akordeon	1999-2019
Tomasik Karolina	skrzypce	2013-2014
Trębicki Romuald	przedmioty og.-muz.	1987-1988
Trybus Jolanta	fortepian, przedm. og.-muz.	1979-2023
Twarduś Monika	chór, zespół wokalny, og.-muz.	2008-do chwili obecnej
Winnicki Tadeusz	skrzypce	1970-1978
Witkowska Maria	fortepian	1970-1976
Wlazełko Jan	fortepian, przedm. og.-muz.	1974-1978
Wojdyła Kazimierz	skrzypce, przedm. og.-muz.	1972-2006
Woźniak Szczepan	trąbka	2024-do chwili obecnej
Wulw Maciej	skrzypce	1999-do chwili obecnej
Wróbel Tadeusz	puzon, trąbka, tuba, ork. dęta	1980-do chwili obecnej
Van de Velde Thomas	wiolonczela	2019-2020
Zastawny Jakub	akordeon	2019-do chwili obecnej
Żydek Mateusz	trąbka	2024-do chwili obecnej

Administracja i obsługa szkoły

Nie sposób wyobrazić sobie placówki edukacyjnej bez pracowników obsługi i administracji. Do tego grona należą księgowi, sekretarz szkoły, referent oraz obsługa szkoły. Podczas całego okresu działalności Państwowej Szkoły Muzycznej I stopnia w Jaśle funkcje te pełnili:

-księgowi: Janik Michał (1970-1979), Cyran Stefania (1979-1982), Mroczka Halina (1982-1983), Mikrut Alfreda (1983-1988), Pelc Anna (1989-1991), Bielech Ludwik (1991-2002), Olszewska Agnieszka (2002-2008), Daniło Monika (2008-2014), Filip Elżbieta (2014-2017), Kosicki Zygmunt (2018-do chwili obecnej);

-sekretarze szkoły: Pawłucka Emilia (1970-1977), Janik Maria (1977-2017), Kosicka Barbara (2017-do chwili obecnej);

-referenci: Rzońca Zuzanna (1971-1979), Jucha Andrzej (1979-1982), Rysz Bernadetta (1983-1984), Kosicka Barbara (1985-2017), Romanek Agata (1987-1989), Krupa Anna (2017-do chwili obecnej);

-obsługa szkoły: -stroiciele: Gajdzica Paweł (1980-1986, 2018-do chwili obecnej), Gorczyca Ryszard (1986-2017); konserwatorzy: Dzięglewicz Kazimierz (1984-1985), Smalara Jan (1991-1992) Pomproicz Jerzy (1990-2021), Wilk Daniel (2021-do chwili obecnej); obsługa sprzątająca: Lawera Ludwika (1971-1975), Jędryczka Helena (1973-1978), Reczek Joanna (1978-1992), Pawlik Maria (1990-do 2022), Wiśniewska Krystyna (1991-do chwili obecnej), Bojko Krystyna (2016-do 2021), Szmigiel Urszula (od 2022 – do chwili obecnej), Bartuś Marta (od 2022-2024) Ryznar Monika (2025 – do chwili obecnej).

Opracowanie historii szkoły: Marek Rolek

Marzec 2020

(uzupełnienia z lat 2021-2025: marzec 2025)

Bibliografia

Literatura:

1. Hap W., Świstak W. (red.), *Jasło na przełomie II i III tysiąclecia*, Jasło 2006, s. 332-334.
2. Jałosińska F., Hap W., Pejko H. (red.), *Jasielskie gimnazja i szkoły ponadgimnazjalne*, Jasło 2004, s.81-97.
3. Rysz J., *Państwowa Szkoła Muzyczna I stopnia im. W.Lutosławskiego*, w: *Encyklopedia Jasła* pod redakcją Zdzisława Świstaka, Jasło 2010, s. 571-572.
4. Szpak E., *Historia i działalność Państwowej Szkoły Muzycznej I stopnia im. W.Lutosławskiego w Jaśle w latach 1970-2002* (praca magisterska), Kielce 2003.
5. Świstak H., *Świstak Władysław*, w: *Encyklopedia Jasła* pod redakcją Zdzisława Świstaka, Jasło 2010, s. 604-606.
6. Tyburowski K., *Szkoła Muzyczna w Jaśle jako czynnik kulturotwórczy miasta w latach 2010-2015* (praca licencjacka), Rzeszów 2015.

Kroniki, dokumenty archiwalne:

1. Foldery z okazji jubileuszy 30-lecia i 40-lecia Państwowej Szkoły Muzycznej I stopnia im. W.Lutosławskiego w Jaśle.
2. Kroniki szkolne Państwowej Szkoły Muzycznej I stopnia im. W.Lutosławskiego w Jaśle.
3. Archiwum Państwowej Szkoły Muzycznej I stopnia im. W.Lutosławskiego w Jaśle.

Źródła internetowe:

1. <https://www.gov.pl/web/psmjaslo>, strona internetowa Państwowej Szkoły Muzycznej I stopnia im. W.Lutosławskiego w Jaśle, (marzec 2025).